

Mötesanteckningar Skånes effektkommission 3 april 2024

Tid: kl. 13:00-16 :00

Plats: Region Skåne, Dockplatsen 26, Malmö, lokal Öresund (vån 6)

Medverkande

- Niclas Nilsson, regionråd och 1:e vice ordförande (SD)
- Anna Ingers, regionråd och 2:e vice ordförande (S)
- Sofia Hedén (S), ordförande miljönämnden, Malmö stad
- Anders Almgren (S), kommunstyrelsens ordförande, Lunds kommun
- Anneli Hulthén, landshövding, Länsstyrelsen Skåne
- Anders Östlund, VD, Öresundskraft
- Martin Höhler, VD, E.ON Energidistribution
- Jessica Fredson, VD, Ystad Energi
- Sezgin Kadir, VD, Kraftringen
- Kajsa Hedberg, VD, C4 Energi
- Stephan Mühler, VD, Sydsvenska Industri- och handelskammaren
- Mikael Nilsson, kraftverkschef, Uniper
- Jens Sörvik, Region Skåne

Tjänstepersonsstöd och adjungerade

Caroline Wigren, Malmö universitet (föredragande dagordningspunkt 2)

Andreas Svensson, OX2 (föredragande dagordningspunkt 5)

Beatrice Teurneau, Örsted (föredragande dagordningspunkt 5)

Samuel Jonsson, Region Skåne

André Törnquist, Region Skåne

Sara Hoff, Kraftringen

Daniel Salomonsson, E.ON

Micael Bergqvist, Malmö stad

Linda Birkedal, Lunds kommun

Sandra Johanne Selander, Länsstyrelsen Skåne

Johanna Lundström, Region Skåne

Thomas Nilsson, Region Skåne

Charlotta Levin, Region Skåne

Britt Karlsson Green, Region Skåne

Filip Eriksson, Region Skåne

Gunnel Dymling, Region Skåne

Elin Malm, Region Skåne (sekreterare)

Mötesanteckningar

1. Välkomna

Niclas Nilsson hälsade välkommen till mötet och informerade om att han agerar mötesordförande på Skånes effektkommissions sammanträde den 3 april.

2. Föredrag med fokus på aktuell forskning om samverkansformer

Professor Caroline Wigren, Malmö universitet, deltog på mötet med ett föredrag med fokus på aktuell forskning om samverkan kring komplexa frågor, så kallade *wicked problems*.

Ett erbjudande kring framtida samverkan mellan Malmö universitet och Skånes effektkommission presenterades, och Styr- och samordningsgruppen fick i uppdrag att diskutera erbjudandet samt fatta ett beslut.

3. Hänt sedan sist

Ledamöterna i Skånes effektkommission orienterade varandra om större händelser och aktiviteter sedan det senaste mötet. Bland annat lyftes:

- I februari arrangerade Region Skåne inom ramarna för arbetet med regional fysisk planering ett rundabordssamtal med kommunerna om landbaserad vindkraft.
- Den 15 april har Region Skånes Regionala utvecklingsnämnd bjudit in samtliga kommuner till ett gemensamt toppmöte för att diskutera skånska utvecklingsfrågor, däribland elförsörjning.
- Sezgin Kadir (VD, Kraftringen) har nyligen blivit vald som styrelseordförande för Energiföretagen Sverige. Även Kajsa Hedberg (VD, C4 Energi) är nyvald styrelseledamot.

4. Rapport från fokusgrupperna

Anders Östlund (Öresundskraft och ordförande i Styr- och samordningsgruppen) inledde dagordningspunkten med att bjuda upp Stephan Mühler (VD, Sydsvenska Industri- och Handelskammaren) för ett resonemang kring nödvändigheten att förverkliga *Färdplan för Skånes elförsörjning 2030*. I resonemanget betonades särskilt faran för en negativ spiral där företag nekas uppkoppling på grund av effektbrist och då får välja mellan att stå i kö, vänta på att effektbristen löses eller byta ort. I SE4 väljer många företag att inte ens ansöka då svaret på förhand är givet. Samtidigt är nätägaren beroende av inkommande beställningar som grund för beslut om utbyggnad av nätet. Detta moment 22 har en negativ påverkan i SE4, och Skånes effektkommission behöver belysa denna problematik.

Vad gäller arbetet i Effektkommissionens fokusgrupper hänvisades ledamöterna till den skriftliga sammanställning som skickades ut i samband med dagordningen. Det konstaterades att arbetet kommit i gång, och att det finns ett stort engagemang bland aktörerna. Ledamöterna befäste även nödvändigheten av tempo i arbetet för att säkerställa att de uppsatta målen nås innan 2030, vilket i vissa fall innefattar nationella beslut innan utgången av 2025.

5. Den tvärfunktionella frågan kring havsbaserad vindkraft och nätutbyggnad

Styr- och samordningsgruppen har på initiativ av dess ordförande Anders Östlund etablerat en tillfällig arbetsgrupp bestående av representanter från Fokusgrupp Distribution och Fokusgrupp Tillförsel. Utgångspunkten för arbetet har viken av att vindkraftsmålet nås i arbetet med *Färdplan för Skånes elförsörjning 2030*. Fokus för arbetsgruppen har varit att tydliggöra kopplingarna mellan eliminering av flaskhalsar i elnätet och utbyggd vindkraft till havs, samt att konkretisera förslag på insatser från Skånes effektkommissions sida.

Arbetsgruppen hade bjudit in Andreas Svensson från OX2 för att redogöra status för de havsvindparker som just nu ligger på bordet. I tillägg till detta presenterade Daniel Salomonsson från E.ON vilka flaskhalsar i elnätet som måste byggas bort om projekten ska kunna bli verklighet.

Slutligen presenterade Anders Östlund förslag på insatser, däribland:

- Arrangera trepartsmöten för Skånes effektkommission, Svenska kraftnät samt företrädare för vindkraftsbolag och elnätsaktörer.
- Framtagande av en rapport som belyser den samhällsekonomiska nyttan för Skåne om vindkraftsutbyggnaden med tillhörande nätförstärkningar blir verklighet. Förslagsvis ska rapporten inkludera en konsekvensanalys av alternativscenariot ”ingen utbyggnad”.
- Att Fokusgrupp Påverkan driver en samlad dialog riktad till regeringen samt kommunerna med ett enat budskap om vikten att vindkraftsmålet nås. I tillägg till detta föreslås fokusgruppen föra dialog med Försvarmakten för att tydliggöra Skånes utmanande energisituation kopplat till försörjningstrygghet och totalförsvar.

Styr- och samordningsgruppen samt Fokusgrupp Påverkan fick i uppdrag att fortsatt diskutera de föreslagna insatserna.

6. Utkast till påverkansplan

Jens Sörvik (Region Skåne) presenterade påverkansgruppens processplan, samt status i framtagandet av påverkansplanen.

Påverkansgruppen har samlat in behov från övriga fokusgrupper och paketerar just nu dessa med fokus på att klargöra nuläget samt identifiera beslutsprocesser, målgrupper, allierade, lämpliga budskap och föreslå talespersoner och avsändare.

Påverkansgruppen har ännu inte tagit fram ett förslag till prioritering av frågor, men de frågor som bedöms som mest aktuella i nuläget är möjligheten att proaktivt bygga ut energisystemet, att använda kapacitetsintäkterna till att utjämna obalanser samt möjliggöra samexistens mellan Försvarmaktens verksamhet och utbyggd vindkraft.

7. Regeringens energipolitiska inriktningsproposition (Prop. 2023/24:105)

Thomas Nilsson (Region Skåne) redogjorde för den energipolitiska inriktningsproposition som regeringen presenterade den 19 mars.

Huvudpunkterna i propositionen är:

1. Ett planeringsmål för elsystemet på 300 TWh till 2045 + etappmål för att tydliggöra behovet av el i olika geografiska områden för 2030, 2035 och 2040.
2. Ett leveranssäkerhetsmål för energi ”i rätt tid och i tillräcklig mängd i den utsträckning som är samhällsekonomiskt effektiv.”
3. En översyn för att tydligare främja energieffektivisering

Majoriteten av innehållet var bekant sedan tidigare, då regeringen skickade ut en promemoria med målen på remiss i december. Det som tillkommit är etappmål för att tydliggöra behovet av el i olika geografiska områden för 2030, 2035 och 2040.

Vad gäller den långsiktiga inriktningen konstaterar regeringen att på kort sikt är det vind- och solkraft som kommer stå för den tillkommande effekten. På medellång sikt kommer den havsbaserade vindkraften samt ny och effekthöjd kärnkraft att växa. I propositionen lyfts fjärrvärmens som en central del, och även vikten av energiplanering belyses. Slutligen belyses vikten av energiberedskap med utökat lokalt och regionalt samarbete för att utöka förmågor till ö-drift och kapacitet att återställa systemet efter ett stort avbrott.

Region Skåne var inte en formell remissinstans men valde att besvara remissen, och konstaterar att regeringen tagit del av yttrandet och inkluderat flera av de punkter som Region Skåne lyft fram. Dels har propositionen tydliggjort de olika nivåernas roller i energiplaneringen jämfört med PM:et i december, dels är det större fokus på lokal och regional förmåga.

8. Regeringens proposition En tydligare process för tillståndsprovning av elnät (Prop. 2023/24:88)

Thomas Nilsson (Region Skåne) redogjorde för den proposition med namn *En tydligare process för tillståndsprovning av elnät* som regeringen presenterade den 19 mars. Syftet med propositionen är att presentera ett konkret lagförslag som ska bidra till en tydligare och snabbare process för att förnya, förstärka och bygga ut elnät. Förslagen rör starkströmsledningar som kräver nätkoncession för linje, eftersom tillståndsprocessen för sådana ledningar är längre än för övriga nät.

Huvudpunkter i propositionen:

1. Frågan om teknikval (luftledning eller nedgrävd kabel) hänskjuts till att regeringen ska meddela föreskrifter
2. Regleringen av det som kallas allmän lämplighet vid tillståndsprovning blir tydligare och mer begränsad

3. Byggande och underhåll av starkströmsledningar med nätkoncession undantas från förbuden i miljöbalken mot påverkan på områden som omfattas av generella biotop- eller strandskydd.

9. Övriga frågor och nästa möte

Inga övriga frågor lyftes. Nästa möte är inbokat den 20 juni kl. 10 – 12, och mötet kommer äga rum digitalt via Teams.